YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
11 päivänä elokuuta 1995 *

Asiassa C-431/92,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään ensiksi oikeudellisen osaston virkamies Ingolf Pernice, sitten johtava oikeudellinen neuvonantaja Rolf Wägenbaur, avustajanaan asianajaja Alexander Böhlke, Bryssel, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen osaston virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

kantajana,

vastaan

Saksan liittotasavalta, asiamiehenään liittotasavallan talousministeriön talousneuvos Ernst Röder, Villemomblerstraße 76, D-5300 Bonn 1, asianajaja Dieter Sellnerin, Oxfordstraße 24, D-5300 Bonn 1, avustamana,

vastaajana,

jota tukee

Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, asiamiehenään S. Lucinda Hudson valtiovarainministeriön oikeudellisesta osastolta, prosessiosoite Luxemburgissa Yhdistyneen kuningaskunnan suurlähetystö, 14 boulevard Roosevelt,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

väliintulijana,

jossa vaaditaan sen toteamista, että Saksan liittotasavalta, antaessaan 31.8.1989 tekemällään päätöksellä luvan Großkrotzenburgin lämpövoimalaitoksen laajennuksen rakennustyölle ilman edeltävää ympäristövaikutusten arviointia, on jättänyt täyttämättä ETY:n perustamissopimuksen 5 ja 189 artiklan sekä tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista 27 päivänä kesäkuuta 1985 annetun neuvoston direktiivin 85/337/ETY (EYVL L 175, s. 40) ja varsinkin tämän direktiivin 2, 3 ja 8 artiklan mukaan sille kuuluvat velvollisuudet,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat F. A. Schockweiler ja P. J. G. Kapteyn, tuomarit G. F. Mancini, C. N. Kakouris (*esittelevä tuomari*), J. C. Moitinho de Almeida, J. L. Murray, D. A. O. Edward ja J.-P. Puissochet,

julkisasiamies: M. B. Elmer,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten 30.11.1994 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esittämät lausumat; käsittelyssä komission asiamiehenä oli Rolf Wägenbaur, avustajanaan asianajaja Alexander Böhlke, Saksan liittotasavallan asiamiehenä asianajaja Dieter Sellner ja Yhdistyneen kuningaskunnan asiamiehenä assistant treasury solicitor John E. Collins, avustajanaan barrister Derrick Wyatt,

kuultuaan julkisasiamiehen 21.2.1995 pidetyssä käsittelyssä esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 23.12.1992jättämällään kannekirjelmällä nostanut ETY:n perustamissopimuksen 169 artiklan mukaisen kanteen sen toteamiseksi, että Saksan liittotasavalta, antaessaan 31.8.1989 tekemällään päätöksellä luvan Großkrotzenburgin lämpövoimalaitoksen laajennuksen rakennustyölle ilman edeltävää ympäristövaikutusten arviointia, on jättänyt täyttämättä ETY:n perustamissopimuksen 5 ja 189 artiklan sekä tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista 27 päivänä kesäkuuta 1985 annetun neuvoston direktiivin 85/337/ETY (EYVL L 175, s. 40, jäljempänä direktiivi) ja varsinkin direktiivin 2, 3 ja 8 artiklan mukaan sille kuuluvat velvollisuudet.

2 Direktiivi on annettu perustamissopimuksen 100 ja 235 artiklan perusteella. Direktiivin ensimmäisen perustelukappaleen mukaan "Euroopan yhteisöjen toimintaohjelmissa ympäristöalan toimenpiteiksi (...) korostetaan tarvetta ottaa ympäristö huomioon mahdollisimman aikaisessa vaiheessa kaikessa teknisessä suunnittelussa ja päätöksenteossa(...)". Direktiivin yhdennessätoista perustelukappaleessa esitetään lisäksi, että "(...) hankkeen ympäristövaikutukset on arvioitava ottaen huomioon pyrkimykset suojella ihmisten terveyttä, parantaa elämisen laatua paremman ympäristön avulla, varmistaa lajien monimuotoisuuden säilyminen ja ylläpitää luonnon uusiutumiskyky elämän perusvoimavarana".

3 Direktiivin 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Tämä direktiivi koskee sellaisten julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arviointia, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia.

2. Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

'hankkeella':

— rakennustyön tai muun laitoksen tai suunnitelman toteuttamista,

(...)

'luvalla':

— toimivaltaisen viranomaisen tai viranomaisten päätöstä, joka oikeuttaa hankkeen toteuttajan ryhtymään hankkeen toteuttamiseen.

3. Toimivaltaisten viranomaisten on oltava jäsenvaltioiden tämän direktiivin perusteella syntyneiden velvoitteiden toteuttamista varten nimeämiä.

(...)"

4 Direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. *Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi*, että ennen luvan myöntämistä arvioidaan niiden hankkeiden vaikutukset,

joilla etenkin laatunsa, kokonsa tai sijaintinsa vuoksi todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Tässä tarkoitetut hankkeet määritellään 4 artiklassa.

2. Ympäristövaikutusten arviointi voidaan liittää jäsenvaltioissa voimassa oleviin hankkeita koskeviin lupamenettelyihin tai, jos se ei ole mahdollista, muihin menettelyihin tai tämän direktiivin tavoitteen täyttämiseksi perustettaviin menettelyihin.

(...)"

5 Direktiivin 3 artikla kuuluu seuraavasti:

"Ympäristövaikutusten arvioinnilla tunnistetaan, kuvataan ja arvioidaan tarkoituksenmukaisella tavalla, kussakin yksittäistapauksessa ja 4—11 artiklan mukaisesti, hankkeen suorat ja välilliset vaikutukset seuraaviin tekijöihin:

— ihmisiin, eläimiin ja kasveihin;

— maaperään, veteen, ilmaan, ilmastoon ja maisemaan;

— ensimmäisessä ja toisessa luetelmakohdassa mainittujen tekijöiden vuorovaikutukseen;

— aineelliseen omaisuuteen ja kulttuuriperintöön."

6 Direktiivin 4 artiklassa täsmennetään seuraavaa:

"1. (...) liitteessä I mainittuihin luokkiin kuuluvat hankkeet arvioidaan 5—10 artiklan mukaisesti.

2. Liitteessä II mainittuihin luokkiin kuuluvat hankkeet arvioidaan 5—10 artiklan mukaisesti, jos jäsenvaltiot toteavat niiden laadun sitä vaativan.

(...)"

7 Liitteessä I olevassa 2 kohdassa mainitaan nimenomaisesti "lämpövoimalaitokset (...), joiden lämmöntuotto on vähintään 300 MW". Liitteessä II olevassa 12 kohdassa todetaan nimenomaisesti "liitteessä I mainittujen hankkeiden muutokset".

8 Direktiivin 5 artikla koskee toimenpiteitä, jotka jäsenvaltioiden on toteutettava sen varmistamiseksi, että hankkeen toteuttaja toimittaa direktiivin liitteessä III tarkemmin määritellyt tiedot. Direktiivin 6 artiklassa säädetään toimenpiteistä, jotka jäsenvaltioiden on toteutettava, jotta niille kansallisille viranomaisille, joita hanke todennäköisesti koskee, annetaan mahdollisuus ilmaista kantansa, ja että tiedot ovat sen yleisön saatavilla, jota hanke koskee, ja että tällä yleisöllä on mahdollisuus ilmaista kantansa. Direktiivin 8 artiklassa säädetään, että "(...) saadut tiedot on otettava huomioon lupamenettelyssä".

9 Direktiivin 12 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden oli toteutettava direktiivin noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kolmen vuoden kuluessa direktiivin tiedoksi antamisesta. Koska direktiivi on annettu tiedoksi 3.7.1985, tämä määräaika päättyi 3.7.1988.

10 Asiakirjoista ilmenee, että direktiivi pantiin täytäntöön Saksan liittotasavallassa myöhässä eli 12.2.1990 annetulla lailla, joka tuli voimaan 1.8.1990 (BGBI I, s. 205).

11 Komissio lähetti 15.5.1990 Saksan liittotasavallalle perustamissopimuksen 169 artiklan mukaisen virallisen huomautuksen sen valituksen vuoksi, joka koski Regeriungspräsidium Darmstadtin toimivaltaisena viranomaisena 31.8.1989 antamaa lupaa Großkrotzenburgin lämpövoimalaitoksen 500 MW: n tehoisen laajennuksen rakennustyölle ilman direktiivissä säädetyn edeltävän ympäristövaikutusten arvioinnin toteuttamista. Virallisessa huomautuksessa komissio muistutti, että lupa koski direktiivin liitteessä I olevassa 2 kohdassa tarkoitettua lämpövoimalaitoksen rakennushanketta ja että hankkeen ympäristövaikutusten arviointi oli siis pakollista direktiivin 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

12 Koska Saksan liittotasavallan vastaukseksi 16. ja 17.8.1990 lähettämissä kirjeissä olevat tiedot eivät poistaneet komission epäilyjä, komissio antoi 25.9.1991 perustellun lausunnon, johon liittotasavallan hallitus vastasi kirjeitse 27.1.1992. Komissio ei pitänyt tätä vastausta riittävänä. Niinpä komissio nosti tämän kanteen.

Kanteen tutkittavaksi ottaminen

13 Saksan liittotasavalta esittää ensimmäisenä perusteena kanteen tutkimatta jättämiselle, että kanteessa esitetyt vaatimukset ovat liian epätarkkoja siltä osin kuin kanteessa vaaditaan direktiivin ja "varsinkin" sen 2, 3 ja 8 artiklan loukkaamisen toteamista. Vain nimenomaisesti mainittujen direktiivien säännösten rikkominen voidaan ottaa tutkittavaksi; direktiivin rikkomista koskeva yleinen väite on jätettävä tutkimatta.

14 Tätä perustetta ei voida hyväksyä.

15 Kanteessa esitetyissä vaatimuksissa nimenomaisesti mainittujen direktiivin 2, 3 ja 8 artiklan perusteella vastaajana oleva hallitus on voinut selvästi ymmärtää, että asia koskee näiden nimenomaisten säännösten rikkomista. Adverbia "varsinkin" on tässä yhteydessä käytetty tarkoituksessa "erityisesti" osoittamaan täsmällisesti direktiivin artikloista ne, joita ei ollut noudatettu. Hallitus ei siis voi uskotella kanteen koskevan myös direktiivin tarkemmin määrittelemättömien muiden artiklojen rikkomisia eikä näin aiheuttaa epävarmuutta riidan kohteen laajuudesta.

16 Toiseksi Saksan liittotasavalta korosti Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen suullisessa käsittelyssä, että perustellun lausunnon vaatimukset eivät koske direktiivin 2 artiklan rikkomista ja että sanottuun rikkomiseen vedotaan ensimmäistä kertaa kanteessa. Koska vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kanteen kohde rajataan oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä, tämän säännöksen rikkomista koskeva väite on jätettävä näin ollen tutkimatta.

17 Tämä peruste on hylättävä.

18 Vaikkakin on totta, että perustellun lausunnon vaatimukset eivät muodollisesti koske direktiivin 2 artiklaa, se kuitenkin mainitaan komission perustellussa lausunnossa esittämien säännösten joukossa.

19 Kolmanneksi Saksan liittotasavalta esittää kanteen tutkimatta jättämistä sillä perusteella, että perustamissopimuksen 169 artiklan mukainen menettely voidaan aloittaa vain direktiivin täytäntöönpanematta jättämisen tai virheellisen täytäntöönpanon vuoksi eikä pelkästään sen vuoksi, kuten tässä tapauksessa, että toistaiseksi täytäntöönpanematta jätettyä direktiiviä ei ole sovellettu konkreettiseen tapaukseen. Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen toteamista koskevan menettelyn tavoitteena on saada asianomainen jäsenvaltio lopettamaan perustamissopimuksen senhetkiset rikkomiset. Koska Saksan liittotasavalta oli sillä välin pannut direktiivin täytäntöön, komissiolla ei enää ole asiavaltuutta, varsinkin kun komission rinnakkaisesti aloittamaa menettelyä sen toteamiseksi, että asianomainen jäsenvaltio oli pannut direktiivin virheellisesti täytäntöön, ei vielä ollut saatettu Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

20 Tämä tutkimatta jättämistä koskeva peruste on myös hylättävä.

21 Komission ei tarvitse perustamissopimuksen 155 ja 169 artiklassa sille annettuja toimivaltuuksia käyttäessään osoittaa erityisen asiavaltuuden olemassaoloa. Perustamissopimuksen 169 artiklan tarkoituksena ei itse asiassa ole suojata komission omia oikeuksia. Komission tehtävänä on yhteisön yleisen edun vuoksi viran puolesta huolehtia siitä, että jäsenvaltiot noudattavat perustamissopimusta ja toimielinten perustamissopimuksen nojalla antamia määräyksiä ja saada vahvistetuksi niistä johtuvien velvollisuuksien mahdolliset noudattamatta jättämiset, jotta ne lopetetaan (asia 167/73, komissio v. Ranska, tuomio 4.4.1974, Kok. 1974, s. 359, 15 kohta ja asia C-422/92, komissio v. Saksa, tuomio 10.5.1995, Kok. 1995, s. I-1097, 16 kohta).

22 Ottaen huomioon komission aseman perustamissopimuksen noudattamisen valvojana, komissio yksin on näin ollen toimivaltainen päättämään, mikä on sopiva hetki jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen toteamista koskevan menettelyn

aloittamiseksi ja minkä asianomaisen jäsenvaltion tekemisen tai tekemättä jättämisen perusteella menettely on aloitettava. Komissio voi siis pyytää Euroopan yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan sellaisen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen, joka koskee direktiivin osoittaman tavoitteen saavuttamatta jättämistä yksittäistapauksessa.

23 Tässä tapauksessa vastaajana olevan valtion perustelut kanteen tutkimatta jättämiselle supistuvat pääasiassa siihen, että tosiasioiden tapahtumishetkellä valtio ei vielä ollut ryhtynyt direktiivin täytäntöönpanotoimiin. Jäsenvaltio ei kuitenkaan voi vedota siihen, että se ei ole toteuttanut direktiivin täytäntöönpanemiseksi tarpeellisia toimenpiteitä, vastustaakseen sitä, että yhteisöjen tuomioistuin tutkii tästä direktiivistä johtuvan erityisen velvoitteen noudattamatta jättämisen toteamista koskevan pyynnön.

24 Lopuksi Saksan liittotasavalta väittää, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä tunnustetaan direktiivin säännöksille välitön oikeusvaikutus vain tapauksissa, joissa säännöksissä myönnetään yksilöllisiä oikeuksia yksityisille. Direktiivin 2, 3 ja 8 artiklassa ei myönnetä sellaisia yksilöllisiä oikeuksia. Koska komissiokaan ei väitä, että kiistanalaisessa lupapäätöksessä olisi jätetty huomiotta direktiivillä suojatut yksityisten oikeudet, direktiivien säännöksiä ei sovelleta välittömästi, riippumatta siitä, ovatko ne ehdottomia ja riittävän täsmällisiä. Saksalaisella hallintoviranomaisella ei siis ollut ennen direktiivin täytäntöönpanemista velvollisuutta soveltaa niitä välittömästi. Niinpä kanne on jätettävä tutkimatta.

25 Tätäkään erittelyä ei voida hyväksyä.

26 Kanteessaan komissio moittii Saksan liittotasavaltaa siitä, ettei tämä ole noudattanut konkreettisessa tapauksessa direktiivistä suoraan seuraavaa suunnitellun hankkeen ympäristövaikutusten arviointivelvollisuutta. On siis selvitettävä, onko direktiiviä tulkittava niin, että siinä on asetettu sanottu velvollisuus. Tämä kysymys ei esiinny välittömän oikeusvaikutuksen yhteydessä, sillä yksityiset voivat valtiota vastaan vedota täytäntöönpanemattoman direktiivin ehdottomiin,

riittävän selkeisiin ja täsmällisiin säännöksiin; tämä oikeus on tunnustettu yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä.

27 Koska mitään tutkimatta jättämistä koskevaa perustetta ei ole hyväksytty, kanne on otettava tutkittavaksi.

Pääasian ratkaisu

Direktiivin ajallinen soveltaminen

28 Yhteisöjen tuomioistuin on 9.8.1994 asiassa Bund Naturschutz in Bayern ym. antamassaan tuomiossa (C-396/92, Kok. 1994, s. 3717, 19 ja 20 kohdat) katsonut, että riippumatta siitä, sallitaanko direktiivissä jäsenvaltion jättää täyttämättä ympäristövaikutusten arviointia koskevia velvollisuuksia lupamenettelyissä, jotka oli aloitettu ja jo käynnissä ennen täytäntöönpanemiselle asetetun määräajan päättymistä eli ennen 3.7.1988, direktiivissä estetään joka tapauksessa tällainen erivapaus tämän päivämäärän jälkeen aloitetuissa menettelyissä.

29 Tässä tapauksessa asiakirjoista ilmenee, että PreußenElektra AG -niminen yritys, hankkeen toteuttaja, jätti kiistanalaista hanketta koskevan lupahakemuksen Regierungspräsidium Darmstadtille 26.7.1988 eli 3.7.1988 jälkeen. Niinpä asianomaisen hankkeen lupamenettelyä ei periaatteessa voitu vapauttaa direktiivissä asetetusta ympäristövaikutusten arviointivelvollisuudesta.

30 Saksan hallitus korostaa kuitenkin, että hankkeen täydelliset asiakirjat sisältävää, 26.7.1988 tehtyä varsinaista lupahakemusta edelsi alustava vaihe, joka on huomattava osa lupamenettelyä. 18.5.1987 aloitetun alustavan vaiheen aikana toimivaltaisen viranomaisen oli annettava hankkeen toteuttajalle lupahakemuksen sisältöä ja sen jättämistä koskevia neuvoja. Asiasta käytiin useita keskusteluita, joihin ottivat osaa myös erityisviranomaiset. Lisäksi hanke ilmoitettiin 7.3.1988 toimivaltaiselle viranomaiselle Landesplanungsgesetzin (suunnitteluun liittyvä laki Hessenin osavaltiossa) mukaisesti.

31 Tätä käsitystä ei voida hyväksyä.

32 Toimivaltaisen viranomaisen ja hankkeen toteuttajan välisiä epävirallisia yhteydenottoja ja keskusteluita, vaikkakin ne koskisivat hankkeen lupahakemuksen suunniteltua sisältöä ja jättämistä, ei voida direktiivin soveltamisen kannalta pitää selvänä arviointiperusteena menettelyn aloittamispäivämäärän määrittelemiseksi. Lupahakemuksen varsinainen jättämispäivä on ainoa huomioon otettava arviointiperuste. Tämä arviointiperuste on oikeusvarmuuden periaatteen mukainen ja omiaan säilyttämään direktiivin tehokkuuden. Yhteisöjen tuomioistuin on noudattanut tätä linjaa edellä mainitussa asiassa Bund Naturschutz antamassaan tuomiossa (16 kohta).

33 Näin ollen on katsottava, että kiistanalaisen hankkeen lupamenettely on aloitettu aikarajan 3.7.1988 jälkeen ja että hankkeeseen on täten sovellettava direktiivin mukaisia ympäristövaikutusten arviointivelvollisuutta.

Kiistanalaisen hankkeen laatu

34 Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen tukemana Saksan liittotasavalta korostaa, että Großkrotzenburgin lämpövoimalaitoksen laajennus ei ole direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu hanke, vaan hankkeen muutos. Muutos ei ole mitenkään itsenäinen, vaan riippuu toiminnallisesti voimalaitoksen kokonaisuudesta. Lupa koskee siis jo olemassa olevan voimalaitoksen muutosta. Kysymyksessä on direktiivin liitteessä II olevan 12 kohdan mukainen hankkeen muutos, jonka osalta jäsenvaltioilla on oikeus, mutta ei velvollisuutta edellyttää ympäristövaikutusten arviointia.

35 On huomattava, että direktiivin liitteessä I olevan 2 kohdan mukaan sellaisia lämpövoimalaitoksia koskevat hankkeet, joiden lämmöntuotto on vähintään 300 MW, on arvioitava järjestelmällisesti. Tämän määräyksen mukaan näin on tehtävä riippumatta siitä, toteutetaanko hankkeet itsenäisinä, liittyvätkö ne jo olemassa olevaan rakennukseen tai onko niillä edellisen kanssa suoria toiminnallisia yhteyksiä. Yhteydet olemassa olevaan rakennukseen eivät poista hankkeilta sitä ominaisuutta, mikä niillä on "lämpövoimalaitoksena, jonka lämmöntuotto on vähintään 300 MW" eivätkä näin ollen siirrä sitä liitteessä II olevassa 12 kohdassa mainittuun "liitteessä I mainittujen hankkeiden muutoksia" käsittävään ryhmään.

36 Tässä tapauksessa on selvää, että kysymyksessä oleva rakennus on lämpövoimalaitoksen lämmöntuotoltaan 500 MW: n suuruinen laajennus. Se on siis direktiivin 4 artiklan 1 kohdan ja direktiivin liitteen I mukainen hanke. Hankkeen ympäristövaikutukset on arvioitava direktiivin säännösten mukaisesti.

Velvollisuus toteuttaa arviointi direktiivin nojalla

37 Saksan liittotasavalta korostaa, että direktiivin 2, 3 ja 8 artikla, joiden noudattamatta jättämisestä sitä moititaan, eivät ole riittävän selkeitä ja yksityiskohtaisia konkreettisen velvollisuuden määrittelemiseksi täysin yksiselitteisesti, eivätkä kansalliset viranomaiset näin ollen sovella niitä viran puolesta.

38 Tätä erittelyä ei voida hyväksyä.

39 Direktiivin 2 artiklassa säädetään yksiselitteisesti jokaisen jäsenvaltion hankkeiden lupa-asioissa toimivaltaiselle viranomaiselle asetetusta velvollisuudesta arvioida tiettyjen hankkeiden ympäristövaikutukset. Direktiivin 3 artiklassa määritellään arvioinnin sisältöä, luetellaan tekijät, jotka on otettava arvioinnissa huomioon ja jätetään toimivaltaiselle viranomaiselle tietty arviointivara sen suhteen, mikä on tarkoituksenmukainen tapa toteuttaa arviointi kussakin yksittäistapauksessa. Direktiivin 8 artiklassa asetetaan kansallisille viranomaisille velvollisuus ottaa lupamenettelyssä huomioon arvioinnissa saadut tiedot.

40 Riippumatta kysymyksessä olevien säännösten yksityiskohdista, asianomaisissa säännöksissä asetetaan siis täysin yksiselitteisesti toimivaltaisille kansallisille viranomaisille lupa-asioissa velvollisuus toteuttaa tiettyjen hankkeiden ympäristövaikutusten arviointi.

Yhteisöjen tuomioistuimen kanta arvioinnin toteuttamista koskevan velvollisuuden noudattamatta jättämiseen

41 Saksan liittotasavalta korostaa lopuksi, että toimivaltainen viranomainen on arvioinut kiistanalaisten hankkeiden ympäristövaikutukset tuolloin voimassa olleen kansallisen lainsäädännön eli edellä mainitun 15.3.1974 annetun Bundesimmissionsschutzgezetzin (liittovaltion ympäristönsuojelulain) nojalla. Vaikka tämä arviointi ei muodollisesti perustunutkaan direktiiviin, siinä noudatettiin kuitenkin kaikkia direktiivissä esitettyjä vaatimuksia.

42 Komissio ei kiellä, että asiassa on toteutettu tietty kiistanalaisen hankkeen ympäristövaikutusten arviointi. Tämä arviointi ei kuitenkaan vastaa direktiivissä esitettyjä uusia vaatimuksia, jotka ovat tiukempia kuin kansallisessa lainsäädännössä tuolloin voimassa olleet vaatimukset. Erityisesti arvioinnissa ei ole noudatettu velvollisuutta ottaa huomioon direktiivin 3 artiklan ensimmäisessä ja toisessa luetelmakohdassa mainittujen tekijöiden (ihmiset, eläimet, kasvit, maaperä, vesi, ilma, ilmasto ja maisema) vuorovaikutusta eli velvollisuutta, joka olisi edellyttänyt näiden tekijöiden kokonaisarviointia.

43 Asiakirjoista ilmenee, että kiistanalaisen hankkeen lupamenettelyn ollessa käynnissä Regierungspräsidium Darmstadtissa hankkeen ympäristövaikutukset arvioitiin. Hankkeen toteuttaja on nimittäin toimittanut joukon tietoja hankkeen ympäristövaikutuksista; komissio itse katsoi tiedot direktiivin 5 artiklan ja liitteessä III olevien vaatimusten kannalta riittäviksi. Nämä tiedot koskivat myös direktiivin 3 artiklassa tarkoitettujen tekijöiden vuorovaikutusta. Lopuksi on selvää, että tiedot

olivat asianomaisen yleisön saatavilla ja että sillä oli mahdollisuus ilmaista kantansa. Näissä olosuhteissa hankkeen toteuttajan toimittamien tietojen perusteella on saavutettu tavoite, joka koskee yleisön saattamista tietoiseksi hankkeen ympäristövaikutuksista.

44 Regierungspräsidium Darmstadtin 31.8.1989 tekemästä kiistanalaisesta päätöksestä, samoin kuin sen perusteltuun lausuntoon vastaukseksi 11.11.1991 laatimasta selvityksestä ilmenee, että asianomainen viranomainen on liittänyt lupamenettelyyn kerätyt tiedot ja huomautukset niiltä, joita asia koskee, ja että se on ottanut ne huomioon hankkeen hyväksyvässä päätöksessään.

45 Nämä seikat huomioon ottaen komission olisi pitänyt eritellä, miltä konkreettisilta osin direktiivin vaatimuksia ei ole noudatettu kiistanalaisen hankkeen lupamenettelyssä ja esittää vastaavat todisteet. Komission kanteeseen ei sisälly tällaisia tarkkoihin todisteisiin perustuvia eritelmiä. Niinpä kanne on hylättävä perusteettomana.

Oikeudenkäyntikulut

46 Työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Saksan liittotasavalta ei ole vaatinut, että komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, kummatkin asianosaiset vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan. Myös Yhdistynyt kuningaskunta väliintulijana vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan työjärjestyksen 69 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kanne hylätään.**

2) **Kaikki asianosaiset, mukaan lukien väliintulija, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Rodríguez Iglesias Schockweiler Kapteyn Mancini

Kakouris Moitinho de Almeida

Murray Edward Puissochet

Julistettiin Luxemburgissa 11 päivänä elokuuta 1995.

R. Grass
kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias
presidentti